

Kodėl jis? Kodėl ji?

.....

*Kaip sužinoti savo asmenybės tipą ir
surasti tikrąją meilę*

Helen Fisher

Iš anglų kalbos vertė
Viktorija Labuckienė

UDK 159.92
Fi337

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Redaktorė
Nida Norkūnienė

Viršelio fotografija
© Robert Recker/Corbis

Versta iš:
Helen Fisher, *Why Him? Why Her? Finding Real Love by Understanding Your Personality Type*, Henry Holt and Company, New York, 2009

Copyright © 2009 by Helen Fisher
© Viktorija Labuckienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2010
© Baltų lankų leidyba, 2010

Printed in Lithuania
ISSN 2029-1655
ISBN 978-9955-23-349-7

Skiriu Ray, Lornai, Audrey ir kitiems šeimos nariams

Kažkur šiame pasaulyje
Viena vieniša siela laukia kitos,
Jos ieško viena kitos kankindamosi
Ir staiga keistai susitinka.
Tada jos susilieja – kaip žali lapai su auksiniais žiedais –
Į nuostabų ir tobulą vienį.
Štai baigėsi ilga gyvenimo naktis
Ir atsivėrė kelias į amžiną dieną.

SERAS EDWINAS ARNOLDAS

Turiny

I skyrius ŽVILGSNIS Į MOTINĄ GAMTĄ Kodėl jis? Kodėl ji?	13
II skyrius ASMENYBĖS TIPO NUSTATYMAS Asmenybės tipo nustatymo testas	31
III skyrius KĄ LĖMĖ BURTAI Gamtos kortos	37
IV skyrius IŠGERK GYVENIMO TAURĘ IKI DUGNO Tyrinėtojas	57
V skyrius VISUOMENĖS KOLONA Statytojas	79
VI skyrius VISADA Į ŽVAIGŽDES Direktorius	101

VII skyrius KARALIUS FILOSOFAS Derybininkas	122
VIII skyrius ŽAIDIMŲ DRAUGAI, DRAUGAI PAGALBININKAI, MINČIŲ DRAUGAI, SIELOS DRAUGAI Pasimatymų chemija	145
IX skyrius ĮSIMYLĖJIMAS Piltuvėlis	165
X skyrius TAS VIENINTELIS Kaip mes mylime	185
XI skyrius CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ POVEIKIS Gamtos patarimai	220
Priedas PARTNERIO PASIRINKIMO TYRIMAS Ką pasirenkame	252
Nuorodos	259
Bibliografija	268
Padėka	311
Rodyklė	312

I skyrius

Aš didesnis, geresnis esu, nei maniau.

WALTAS WHITMANAS

Žvilgsnis į motiną gamtą

Kodėl jis? Kodėl ji?

„Dabar jūs nejusite lietaus, nes vienas kitam būsite pastogė. Dabar jūs nejusite šalčio, nes vienas kitam būsite šiluma. Dabar nebebūsate vieniši. Jūsų laukia vienas gyvenimas. Keliaukite į savo buveinę ir valgykite drauge per visas savo dienas. Ir tegu jūsų dienos šioje žemėje būna labai ilgos.“

Šiaurės Amerikos pietvakarių indėnai apačiai šią vestuvių poemą tikriausiai jau buvo deklamavę ištisus šimtmečius, kai 2006 metais ją išgirdau La Joloje, Kalifornijoje. Buvo ankstyvas birželio vakaras, dangus dar rausvas ir mėlynas, sėdėjau

ant sulankstomosios kėdės antrame prabangaus italų restorano aukšte, o pro langus sklido jūros kvapas. Pagyvenęs vyriškis atliko trumpą vestuvių ceremoniją, kurioje buvo susipynę krikščionybės, žydų ir apačių ritualai. O priešais mane švytėte švytėjo jaunavedžiai Patrikas ir Siuzana – viena pirmųjų porų, susipažinusių per internetinį pažinčių puslapį, kurį padėjau kurti: Chemistry.com.

Patrikas dirbo žurnalistu Naujajame Orleane, tačiau per 2005 metų uraganą „Katrina“ prarado darbą, namus ir visą turėtą. 2006 metų vasarį jis persikėlė į vakarus ir apsigyveno pas gimines Los Andžele. Įsikūręs po kelių dienų prisijungė prie Chemistry.com ir jam buvo pasiūlyta pora – La Joloje gyvenanti teisininkė Siuzana. Tą pirmąjį vakarą jie tris valandas prašnekėjo telefonu. Kitą savaitgalį susitiko ir karštai pamilo vienas kitą.

Ramų balandžio vakarą, kai jiedu atostogavo Paryžiuje, Patrikas nusivedė Siuzaną į Eifelio bokšto viršų ir pasipiršo. Apstulbusi mergina šypsodamasi ištare „Taip“. Taigi dabar mes, penkiasdešimt jų draugų ir giminaičių, sėdėjome prašmatniau italų restorane La Joloje ir šventėme vestuves.

Mėgstu būti su išimylėjėliais. Jie užkrečia savo energija. Ja tiesiog spinduliavo jaunikis, pirmasis atvykęs į vestuves. Jis įpuolė į salę ir užliejo ją savo žavesiu. Nors mes iki šiol niekada nebuvome susitikę, jis šiltai pasisveikino. Akimirksniu užmezgėme pokalbį apie anglų kalbos raidą, apie jo, kaip žurnalistą, patirtį pavojinguose Azijos regionuose ir apie mano darbus, susijusius su romantiškos meilės chemija.

Netrukus atvyko kiti, ir mes susėdome ant sulankstomųjų kėdžių veidais į nedidelį lelijomis papuoštą barą. Paskutinė atėjo nuotaka. Ją išvydusi nustebau: smulkutė, tobulų formų, panaši į porcelianinę lėlę didžiulėmis mėlynomis akimis ir ilgais kaštoniniais plaukais, švelnias jų bangas puošė neužmirštuolės. Siuzanos veidas, lyg mitologinės Helenės, galėjo sukelti į žygį tūkstantį laivų. Jos guvumas prilijo jo energijai. Ji susižavėju-

si pažvelgė į savo princą ir iš džiaugsmo nenustygdama vietoje ištarė „Taip“:

Grojo fleita. Buvo perskaityta apačių poema. Jaunikis su nuotaka žengė salės viduriu, o mes pūtėme į juos burbulus. Paskui prasidėjo puota: lėkštės makaronų *cavatelli* su padažu *marinara*, marinuotos daržovės, midijos, dešrelės, vištiena *fra diavolo* – ant stalų tarp balionų, konfeti ir šampano buvo išdėlioti mėgstamiausi italų valgiai, vakaro vedėjas leido senas melodijas, o mes šokome kaip pašėlę. Patrikas su Siuzana, spinduliuodami džiaugsmu, sukosi tarp mūsų.

„Meilė viskuo viliasi“, – sakoma Biblijoje. Tikėjau Patriku ir Siuzana. Ir tam turėjau rimtų priežasčių. Šį tą žinojau apie jų asmenybes, nes abu atliko mano asmenybės tipo nustatymo testus, atsakė į klausimus, padedančius sužinoti pagrindinius dalykus apie biologinį žmogaus temperamentą. Abu man pranešė testų rezultatus. Ir remdamasi šiais duomenimis neabejojau, kad Patriko cheminė charakteristika papildys Siuzanos charakteristiką ir jos abi sudarys biologinį bei psichologinį kokteilį, leidžiantį jiems metų metus žavėtis vienam kitu.

Temperamentas ir meilė

Mes turime daug įgimtų polinkių. Tiesą sakant, šiuo metu mokslininkai mano, kad 50 proc. asmenybės bruožų susiję su genetiniais veiksniais. Mes paveldime didumą savo psichikos audinio.

Tačiau kas gi yra asmenybė?

Psichologai ją apibrėžia kaip konkretų minčių ir jausmų rinkinį, nuspalvinantį visus asmens veiksmus.

Be abejo, individualybę lemia ne vien biologija. Ją sudaro du iš esmės skirtingi bruožų tipai: *charakteris* ir *temperamentas*.

Charakterio bruožus suformuoja patirtis. Vaikystės žaidimai, tėvų interesai ir vertybės, tai, kaip žmonės jūsų bendruomenėje

išreiškia meilę ir neapykantą, tai, kas giminėms ir draugams atrodo mandagu, pavojinga arba įdomu, ką jie garbina, kokias dainas dainuoja, kada juokiasi, iš ko pragyvena ir kaip ilsisi – šie ir begalė kitų kultūros veiksnių formuoja unikalų charakterio savybių derinį.

Temperamentas yra asmenybės pusiausvyra, visi tie biologija pagrįsti, paveldėti polinkiai, bruožai, pasireiškiantys ankstyvoje vaikystėje ir kuriantys patvarius jausmų, mąstymo ir elgesio modelius. Ispanų filosofas José Ortega y Gassetas yra pasakęs: „Esu aš ir yra mano aplinkybės.“ Temperamentas yra tas „aš“, pagrindas to, kas esame. Smalsumas, kūrybingumas, naujovių ieškojimas, gailestingumas, siekis rungtyniauti – šie ir daugelis kitų savasties aspektų yra iš dalies paveldimi.

Štai šią Patriko ir Siuzanos sielos dalį ir tyrčiau – biologinių jų temperamentą.

Įgimtas „aš“

Niekas tiksliai nežino, kiek temperamento savybių mes paveldime. Tapačių, iš vienos kiaušialąstės kilusių, dvynių tyrimai rodo, kad paveldime daug ką. Pažvelkime į „kikenančias dvynes“, kaip jas pavadino Minesotos dvynių tyrimo darbuotojai 1970 metais, mat šios moterys pratrūkdavo kvatotis iš menkausio pokšto arba juokingo posakio.

Dafnę ir Barbarą 1939 metais pagimdė Anglijoje gyvenantys suomių studentai. Barbarą įvaikino parko prižiūrėtojas, o Dafnė augo turtingo metalurgo namuose. Abi pirmą kartą susitiko būdamos trisdešimt devynerių per Minesotos dvynių tyrimą, atliktą su tapačiais atskirai augintais dvyniais. Abi mėgo gerus pokštus, abi visą gyvenimą kikeno. Abi nuolat prisėdavo rankas, kad susijaudinusios nemosikuotų. Abi dažėsi plaukus kaštonine spalva. Abi tryško energija. Abi nepakentė matematikos ir sporto. Abi vengė komercinės televi-